

8. רמב"ם הלכות דעות פרק ו הלכה ג מצוה על כל אדם לאהוב את כל אחד ואחד מישראל כגופו שנאמר ואהבת לרעך כמוך, לפיכך צריך לספר בשבחו ולחוס על ממונו כאשר הוא חס על ממון עצמו ורוצה בכבוד עצמו, והמתכבד בקלון חבירו אין לו חלק לעולם הבא.

9. משנה מסכת גיטין פרק ט משנה י בית שמאי אומרים לא יגרש אדם את אשתו אלא אם כן מצא בה דבר ערוה שנאמר (דברים כ"ד) כי מצא בה ערות דבר ובית הלל אומרים אפילו הקדיחה תבשילו שנאמר (דברים כ"ד) כי מצא בה ערות דבר רבי עקיבא אומר אפילו מצא אחרת נאה הימנה שנאמר (שם) והיה אם לא תמצא חן בעיניו:

10. תלמוד בבלי מסכת גיטין דף נח עמוד א אמר רב יהודה אמר רב, מאי דכתיב: ועשקו גבר וביתו ואיש ונחלתו? מעשה באדם אחד שנתן עיניו באשת רבו, ושוליא דנגרי הוה. פעם אחת הוצרך (רבו) ללות, אמר לו: שגר אשתך אצלי ואלונה, שיגר אשתו אצלו, שהה עמה שלשה ימים. קדם ובא אצלו, אמר לו: אשתי ששיגרתי לך היכן היא? אמר לו: אני פטרתיה לאלתר, ושמעתי שהתינוקות נתעללו בה בדרך. אמר לו: מה אעשה? אמר לו: אם אתה שומע לעצתי גרשה. אמר לו: כתובתה מרובה, אמר לו: אני אלורך ותן לה כתובתה. עמד זה וגרשה, הלך הוא ונשאה. כיון שהגיע זמנו ולא היה לו לפורעו, אמר לו: בא ועשה עמי בחובר. והיו הם יושבים ואוכלים ושותין והוא היה עומד ומשקה עליהן, והיו דמעות נושרות מעיניו ונופלות בכוסיהן, ועל אותה שעה נתחתם גזר דין.

11. רמב"ם הלכות אישות פרק טו הלכה יט וכן צוו חכמים שיהיה אדם מכבד את אשתו יתר מגופו ואוהבה כגופו, ואם יש לו ממון מרבה בטובתה כפי הממון, ולא יטיל עליה אימה יתירה ויהיה דיבורו עמה בנחת ולא יהיה עצב ולא רוגז.

הדרך למציאת חן – לכבד את הבריות לשמה

12. משנה מסכת אבות פרק ד משנה א איזהו מכובד המכבד את הבריות שנאמר (שמואל א' ב') כי מכבדי אכבד ובוזי יקלו:

13. שבת מוסר פרק מג וכן הכבוד הרודף אחריו מוציא זמנו שלא לדבר בשבח שום אדם בעולם כדי שימצא הוא גדול מכולם ויתרבה כבודו בהיות הוא יחידי בחכמה ובמנין. וטועה הוא בזה שאם כל העולם כפי דעתו מחוסרי החכמה והמדות והוא השלם בלבד אם כן למי יראה שלמותו ורוב חכמתו. ונמצא אז דומה למי שנמצא בין הסוסים ומתיפה עצמו ביניהם דאין שטות גדול מזה ואין הכרזה גדולה מזו שמכריז הוא בעצמו על מיעוט שכלו. ועל זה אמר התנא איזהו מכובד המכבד את הבריות דכיון שמכבדם ומגדלם נמצא כשמכבדים אותו נקרא מכובד משום שמקבל כבוד מאנשי הכבוד והמעלה. מה שאין כן המשפיל והמבזה לכל אדם אם יכבדוהו אינו מכובד כיון שבא לו הכבוד משפלים רקים ופוחזים ומחוסרי הדעת כאשר העיד עליהם.

פרשת נשא – אדם מחפש להיות רצוי

1. במדבר (פרשת נשא) פרק ה פסוק יב
דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאִמַּרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ כִּי תִשְׁטֶה אִשְׁתּוֹ וּמַעֲלָה בּוֹ מַעַל:
במדבר (פרשת נשא) פרק ה פסוק כח
וְאִם לֹא נִטְמָאָה הָאִשָּׁה וְטָהָרָה הוּא וְנִקְתָּה וְנִזְרַעְתָּ זֶרַע:
רש"י

ונקתה - ממים המאררים, ולא עוד אלא ונזרעה זרע, אם היתה יולדת בצער תלד בריוח, אם היתה יולדת שחורים יולדת לבנים:

2. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף לא עמוד ב
אמר רבי אלעזר: אמרה חנה לפני הקדוש ברוך הוא: רבוננו של עולם, אם ראה - מוטב, ואם לאו - תראה, אלך ואסתתר בפני אלקנה בעלי, וכיון דמסתתרה משקו לי מי סוטה, ואי אתה עושה תורתך פלסתר, שנאמר: ונקתה ונזרעה זרע.

3. במדבר (פרשת נשא) פרק ו פסוק כה
יֵאָר ה' פָּנָיו אֵלַי וְיִחַנֶּנִּי: רש"י
יאר ה' פניו אליך - יראה לך פנים שוחקות, פנים צהובות: ויחנך - יתן לך חן:

4. במדבר (פרשת נשא) פרק ז פסוק ג
וַיִּבְיֵאוּ אֶת קַרְבָּנָם לִפְנֵי ה' שֵׁשׁ עֶגְלֹת צֶבַע וְשֵׁנֵי עֶשְׂרֵי בָקָר עֶגְלָה עַל שְׁנֵי הַנְּשָׂאִים וְשׂוֹר לְאֶחָד וַיִּקְרִיבוּ אוֹתָם לִפְנֵי הַמִּשְׁכָּן:
רש"י

ויקריבו אותם לפני המשכן - שלא קבל משה מידם עד שנאמר לו מפי המקום. אמר רבי נתן מה ראו הנשיאים להתנדב כאן בתחלה, ובמלאכת המשכן לא התנדבו תחלה, אלא כך אמרו הנשיאים יתנדבו צבור מה שיתנדבו, ומה שמחסרין אנו משלימין, כיון שראו שהשלימו צבור את הכל, שנאמר (שמות לו, ז) והמלאכה היתה דים, אמרו מעתה מה לנו לעשות, הביאו את אבני השוהם והמלוזאים לאפוד ולחשן, לכך התנדבו כאן תחלה:

היחס לכבוד ביהדות

5. משנה מסכת אבות פרק ד משנה כא
רבי אליעזר הקפר אומר הקנאה והתאוה והכבוד מוציאין את האדם מן העולם:

6. תלמוד בבלי מסכת יבמות דף סב עמוד ב
שנים עשר אלף זוגים תלמידים היו לו לרבי עקיבא, מגבת עד אנטיפרס, וכולן מתו בפרק אחד מפני שלא נהגו כבוד זה לזה, והיה העולם שמם, עד שבא ר"ע אצל רבותינו שבדרום

7. תלמוד בבלי מסכת נדרים דף מ עמוד א
אמר להו: לא כך היה מעשה? בתלמיד אחד מתלמידי ר' עקיבא שחלה, לא נכנסו חכמים לבקרו, ונכנס ר' עקיבא לבקרו, ובשביל שכיבדו וריבצו לפניו חיה, א"ל: רבי, החייתני! יצא ר' עקיבא ודרש: כל מי שאין מבקר חולים - כאילו שופך דמים. כי אתא רב דימי אמר: כל המבקר את החולה - גורם לו שיחיה, וכל שאינו מבקר את החולה - גורם לו שימות

20. מעט מן האור במדבר עמוד 50

מו"ר הרצי"ה נוהג לשנן באוזניו את המשנה בפרקי אבות: הווי מתלמידיו של אהרן... אוהב את הבריות ומקרבת לתורה". שימו לב – היה אומר – לא כתוב 'אוהב את הבריות כדי לקרבן לתורה, אלא אוהב את הבריות – מצד עצמן! אלא שמתוך כך (והיה מאריך ומטעים ומתוך כך...) ממילא היה רוצה להיטיב עמהן ולקרבת לתורה. ופעם בעת רצון, הוסיף ואמק: דעו לכן שלבני אד יש חושים דקים, וכשהם מרגישים שאתהמראה להם אותות חיבה רק כדי לקרבם לתורה ולמצוות הם חשים שחיבה זו מזוייפת במקצת ונרתעים לאחור. אבל כשאתה אוהב אותם בלי שום חשבון הם ארוחשים לך אמון ומוכנים לשמוע מה בפוך

21. מסכתות קטנות מסכת אבות דרבי נתן נוסחא א פרק יב כשהיה אהרן מהלך בדרך פגע [לו באדם רע או] באדם רשע ונתן לו שלום. למחר בקש אותו האיש לעבור עבירה אמר אוי לי איך אשא עיני אחר כך ואראה את אהרן בושתי הימנו שנתן לי שלום. ונמצא אותו האיש מונע עצמו מן העבירה.

סיכום קצר:

צורך קיומי של האדם להרגיש רצוי בסביבה בה הוא גדל. תופעה של אשה סוטה יכולה לבוא פעמים רבות כאשר היא אינה מרגישה רצויה אצל בעלה. חז"ל ביקרו את מי שדורש כבוד אך שיבחו את מי שמכבד אחרים. הכבוד לאחרים בא לידי ביטוי בנתינת הרגשה טובה. ככל שאדם יכבד את הזולת כך יכבדו אותו אך אל לו לאדם לפעול מתוך אינטרס, כבוד הזולת צריך להיות לשם הזולת ומתוך כך גם האדם יזכה להיות רצוי בסביבה שלו.

14. פלא יועץ - כבוד הבריות

ידוע מאמר החכם שהיה אומר שראוי לכבד לכל אדם. אם הוא חכם ממני ראוי לכבדו על חכמתו ואם אני חכם ממנו נמצא שהוא צדיק ממני שאני חוטא במזיד והוא חוטא בשוגג אם הוא עשיר ראוי לכבדו על עושרו שהרי גדולי ישראל רבי ורבי עקיבא היו מכבדים את העשירים כי המלך חפץ ביקרו ואם אני עשיר והוא עני נמצא שאני חוטא שאיני עושה צדקה כדמבעי לי למיעבד והוא צדיק בכך ואמרו בש"ס כל היודע בחבירו שיש בו דבר א' טוב יותר ממנו חייב לנהוג בו כבוד.

15. משנה שכיר - מועדים פרקי אבות פרק ד איזהו המכבד את הבריות

נ"ל ביאורו עם מה שראיתי בשם המגיד המפורסם רבי פייש פישמאן מפ"ב [פרשבורג] בפסוק משלי [ג, לה] "כבוד חכמים ינחלו וכסילים מרים כבוד", דהכוונה דהעולם מכבדים את הצדיקים בעל מעשים טובים ותמימי לב, אבל גם את עריצי פושעים ותקיפי הדור מכבדים, נמצא שיש כבוד להצדיקים וגם לרשעים. אבל באמת חילוק רב ביניהם, כי הצדיקים בל יעשו מאומה ובל יחדרו אחר הכבוד אך צדקתם ומדתם הטובות הן הנה מושכות הלבבות אליהם, וכל הכבוד והחן והוד והדר אשר ינחלו, זאת היא באמת לכבוד להם. אבל לרשעים, כל הכבוד והנשיאות אשר יראו להם בני אדם אך מרוב המורא ופחד שמפחדים מהם, וזה מזכיר רשתתם הגדולה. וזה שאמר הכתוב "כבוד חכמים ינחלו", היינו שזה באמת לכבוד אשר החכמים ינחלו ודפח"ח. וזה נמי מאמר התנא 'איזהו מכבד המכבד את הבריות' ולא מחמת פחד

16. דעת חכמה ומוסר חלק ב מאמר יג

ומה נפלא לפי דברינו דברי חז"ל במשנה (אבות ד, א) איזהו מכבד המכבד את הבריות שנאמר כי מכבדי אכבד. ותמהו הראשונים איזה ראי' ממקרא זה, הרי המשנה מיירי מכבוד הבריות? ולפי דברינו הרי הדברים כפשוטן, שהמכבד את הבריות הוא מכבד את המקום ממש, שסוד הדבר הוא "בקרונין אחת", כבוד צלם אלקים הוא כבוד אלקים ממש, וזהו כי מכבדי אכבד.

תחושת רצוי מביאה לקרוב

17. תלמוד בבלי מסכת סוטה דף ט עמוד א

שאלו תלמידיו את ר' אלעזר בן שמוע: במה הארכת ימים? אמר להן: מימי לא עשיתי בית הכנסת קפנדריא, ולא פסעתי על ראשי עם קודש, ולא נשאתי כפי בלא ברכה. מאי מברך? אמר רבי זירא אמר רב חסדא: אשר קדשנו בקדושתו של אהרן וצונו לברך את עמו ישראל באהבה.

18. מגן אברהם סימן קכ"ט ק"י

יח באהב. נ"ל דפי' כמ"ש בזוהר כל כהן דלא רחים לעמא או עמא לא רחמין ליה לא ישא כפיו:

19. משנה מסכת אבות פרק א משנה יב

הלל ושמאי קבלו מהם הלל אומר הוי מתלמידיו של אהרן אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבת לתורה:

